

POLNOHOSPODÁRSTVO

K ÚOVÉ OTÁZKY A K ÚOVÉ ZISTENIA

Aký je stav a smerovanie poľnohospodárstva vo vzťahu k životnému prostrediu?

Poľnohospodárstvo ako odvetvie hospodárstva, ktorého hlavnou úlohou je zabezpečenie výživy obyvateľstva, má nezastupiteľnú úlohu v našej spoločnosti. V súčasnosti má na jeho smerovanie výrazný vplyv Spoločná poľnohospodárska politika EÚ, ktorá rozhodujúcim spôsobom prispieva k naplneniu stratégie Európa 2020 s dôrazom na tri ciele – potravinovú bezpečnosť, udržateľné využívanie prírodných zdrojov vrátane klimatických opatrení a vyvážený územný rozvoj.

V roku 2014 bol na národnej úrovni prijatý **Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020**, ktorého cieľom je udržateľný rozvoj pôdohospodárstva, pričom dôraz je kladený na zlepšenie stavu životného prostredia a krajiny, a to v zmysle zavádzania nových ekologicky priaznivých poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov, ako aj efektívneho využívania zdrojov.

Aj napriek prijatým cieľom od roku 2000 bol naďalej pozorovaný kontinuálny **pokles výmery poľnohospodárskej pôdy** vrátane ornej pôdy, a to hlavne v prospech zastavaných plôch.

V porovnaní rokov 2000 – 2017 bol zaznamenaný pokles všetkých chovných druhov zvierat. Naopak, v danom období mala produkcia väčšiny poľnohospodárskych plodín rastúci trend s výnimkou zemiakov a viacročných krmovín, čo prispelo v posledných rokoch k **zvýšeniu spotreby priemyselných hnojív a pesticídov**. Najväčšiu spotrebu zaznamenávajú dusíkaté hnojivá a z pesticídov herbicidy.

Aké sú interakcie poľnohospodárstva a životného prostredia?

(Náročnosť poľnohospodárstva na zdroje a jeho vplyv na životné prostredie)

Dôležitým prírodným zdrojom pre poľnohospodárstvo je voda. Väčšina povrchovej vody využívanej v poľnohospodárstve je pre účely závlah. Medzi rokmi 2000 – 2017 došlo k jej výraznému poklesu. Podzemná voda využívaná v poľnohospodárstve mala od roku 2000 viac-menej vyrovnaný priebeh.

Poľnohospodárstvo je najväčším producentom emisií amoniaku zo všetkých sektorov hospodárstva, a to aj napriek ich poklesu v rozmedzí rokov 2000 – 2016. Poľnohospodárska výroba sa tiež podieľa na emisiách skleníkových plynov, pričom v období rokov 2000 – 2016 bolo zaznamenané ich mierne zníženie.

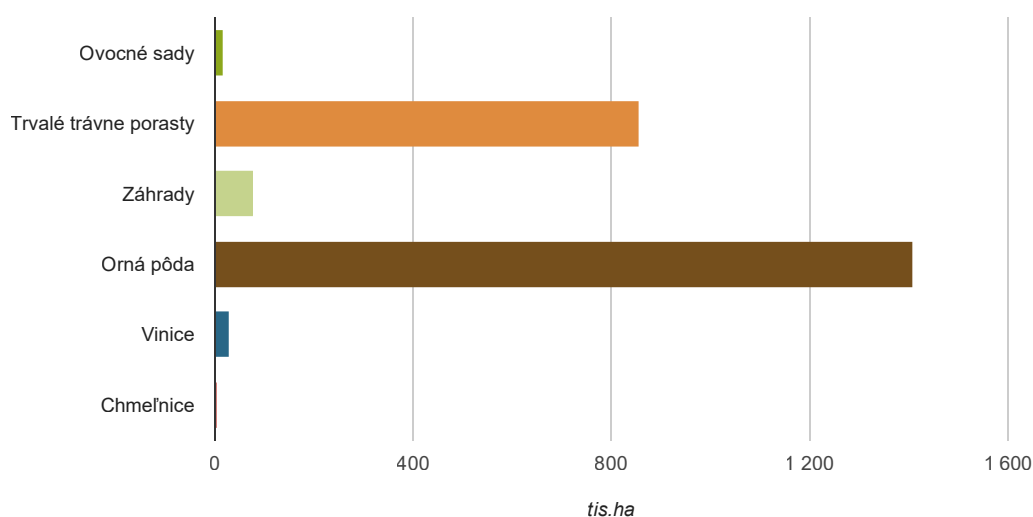
Napriek zvyšujúcej sa rastlinnej výrobe od roku 2004 s výnimkou niektorých rokov kleslo množstvo odpadových vôd vypustených z poľnohospodárstva. Celková produkcia odpadov z poľnohospodárstva má od roku 2005 kolísavý charakter.

ŠTRUKTÚRA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PŮDY

V roku 2017 predstavovala celková výmera poľnohospodárskej pôdy v SR **2 381 953 ha**. Najväčšiu časť z tejto výmery tvorila orná pôda 59,14 % a trvalé trávne porasty 35,84 %. Naopak, najmenšie zastúpenie mali chmeľnice 0,02 %, ovocné

sady 0,70 %, vinice 1,10 % a záhrady 3,20 %. Vývoj pôdneho fondu je charakterizovaný ďalším ubúdaním poľnohospodárskej pôdy v prospech lesných, nepoľnohospodárskych a nelesných pozemkov.

Graf 112I Štruktúra poľnohospodárskej pôdy k 31. 12. 2017

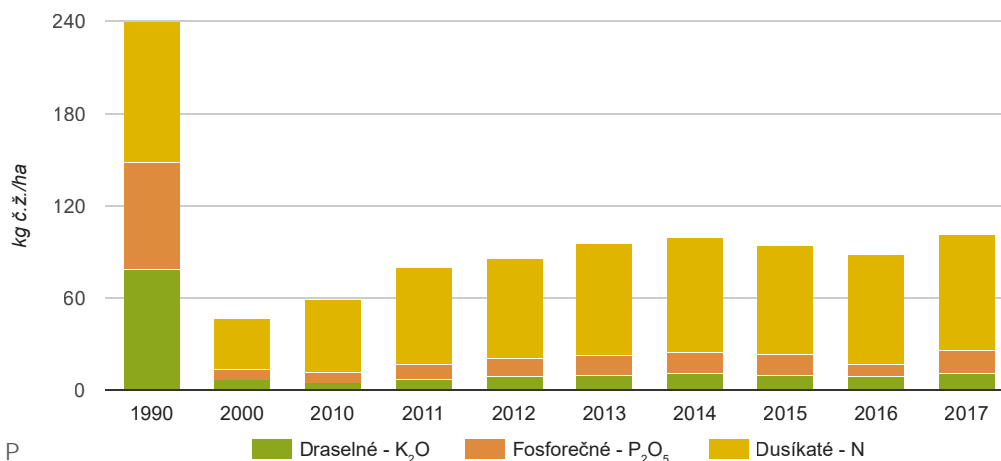
Zdroj: ÚGKK SR

SPOTREBA PRIEMYSELNÝCH HNOJÍV A PESTICÍDOV

Spotreba priemyselných hnojív predstavovala v roku 2017 101,8 kg čistých živín (č. ž.) na hektár po nohospodárskej pôdy. So zmenami po roku 1989 v sektore po nohospodárstva došlo k výraznému poklesu spotrebovaných priemyselných hnojív v po nohospodárstve. Od roku 2000 má však

príbeh spotreby priemyselných hnojív kolísavý charakter s tendenciou opätovného nárastu.

Graf 113I Vývoj spotreby priemyselných hnojív prepočítaných na N, P₂O₅ a K₂O

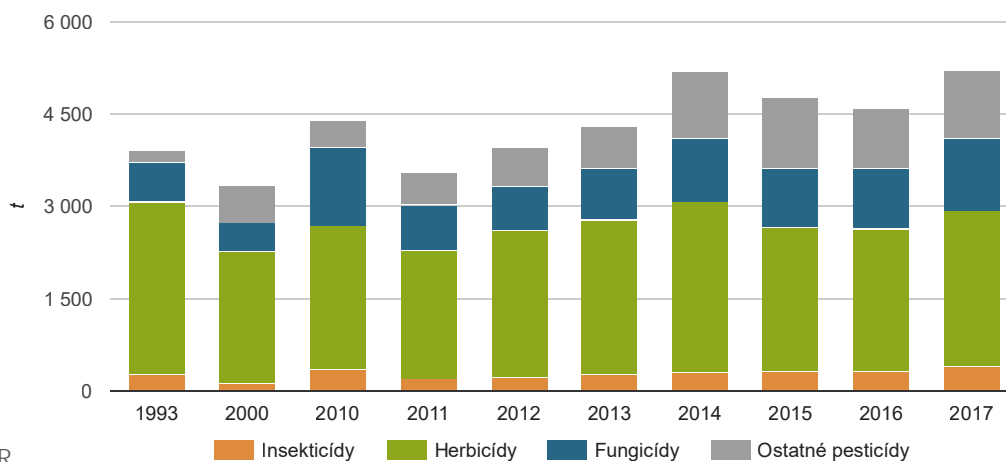

Zdroj: ÚKSÚP

Spotreba pesticídov medziročne vzrástla oproti roku 2016 o 616,5 t. V roku 2017 sa spolu aplikovalo **5 212,1 t** prípravkov na ochranu rastlín, z toho približne 2 545,6 t herbicídov,

1 168,6 t fungicídov, 390,4 t insekticídov a 1 107,4 t ostatných prípravkov.

Graf 114I Vývoj spotreby pesticídov podľa skupín

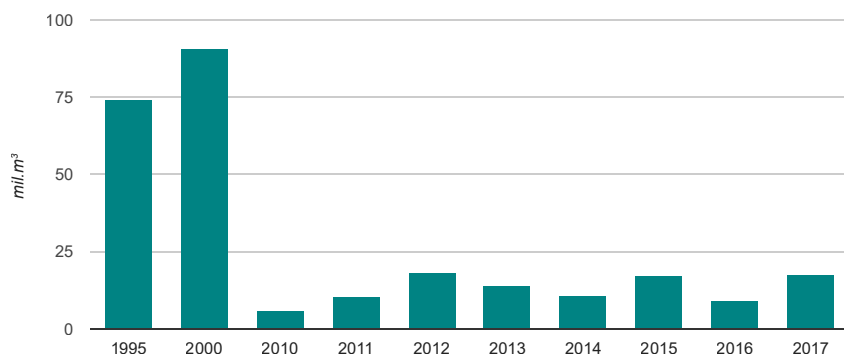
Zdroj: ŠÚ SR

VPLYV PO NOHOSPODÁRSTVA NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Najväčšie odbery povrchovej vody v po nohospodárstve sú pre účely závlah, pričom závisia od rozsahu a časového rozloženia prirodzených zrážok vo vegetačnom období. V roku

2017 odbery povrchových vôd pre závlahy dosiahli hodnotu 17,62 mil. m³.

Graf 115I Vývoj využívania povrchovej vody pre závlahy

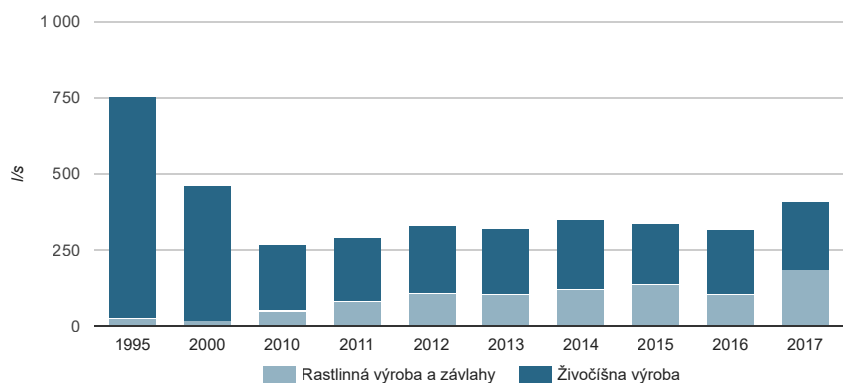

Zdroj: SHMÚ

Poznámka: od roku 2005 sú údaje z databázy Súhrnnej evidencie o vodách

V roku 2017 predstavoval odber podzemnej vody v poľnohospodárstve 410,2 l.s⁻¹.

Graf 116I Vývoj využívania podzemnej vody v poľnohospodárstve

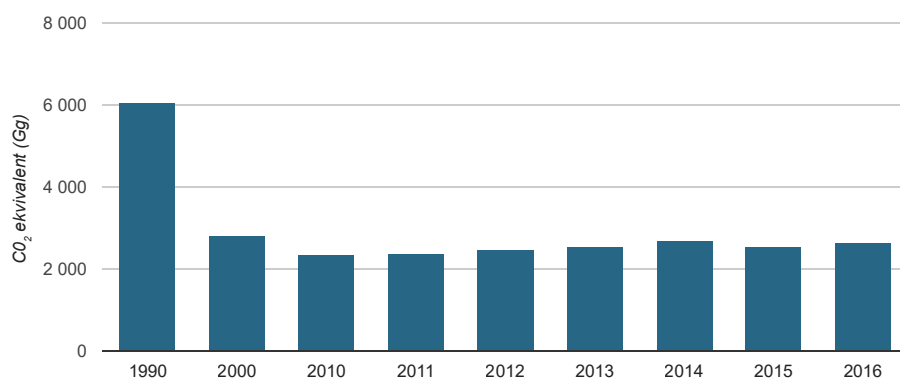

Zdroj: SHMÚ

Poľnohospodárstvo sa podieľa na **emisiách skleníkových plynov**, hlavne metánu (CH₄) a oxidu dusného (N₂O). V roku 2016 ním vyprodukované emisie vyjadrené pomocou CO₂

ekvivalentu predstavovali 6,5% všetkých emisií skleníkových plynov v SR (bez započítania sektora LULUCF).

Graf 117I Vývoj emisií skleníkových plynov z poľnohospodárstva

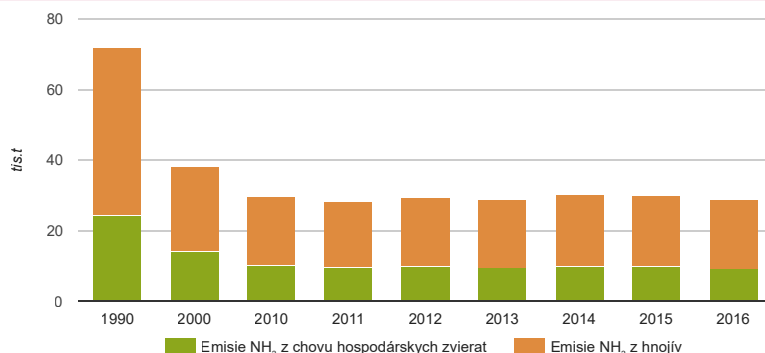
Zdroj: ŠÚ SR

Poznámka: Emisie stanovené k 15. 5. 2018

Poľnohospodárstvo je najväčším producentom amoniaku (NH₃). Emisie NH₃ majú od roku 2000 prevažne klesajúci

priebeh, pričom v roku 2016 bolo z poľnohospodárstva vyprodukovaných 28 960,1 t.

Graf 118I Vývoj emisií amoniaku z po nohospodárstva

Zdroj: SHMÚ

V roku 2017 bolo celkovo vypustených **98 806 m³ odpadových vôd** súvisiacich s po nohospodárskou činnosťou a vy-

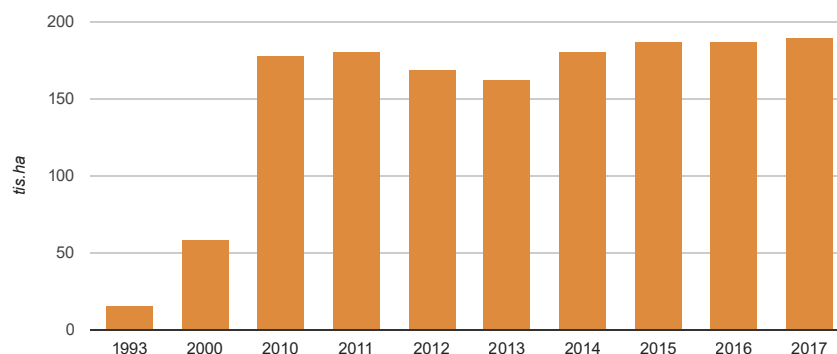
produkovaných **638 395,01 t nebezpečných a ostatných odpadov**.

EKOLOGICKÁ PO NOHOSPODÁRSKA VÝROBA

V roku 2017 bolo v systéme **ekologickej po nohospodárskej výroby** evidovaných spolu **655 subjektov** hospodáriacich na výmere **189 147,6 ha po nohospodárskej pôdy**, čo predsta-

vuje **9,59 %** z po nohospodárskeho pôdneho fondu. V porovnaní s rokom 2000 sa táto výmera zvýšila o **130 807,6 ha**.

Graf 119I Vývoj výmery po nohospodárskej pôdy v ekologickej po nohospodárskej výrobe

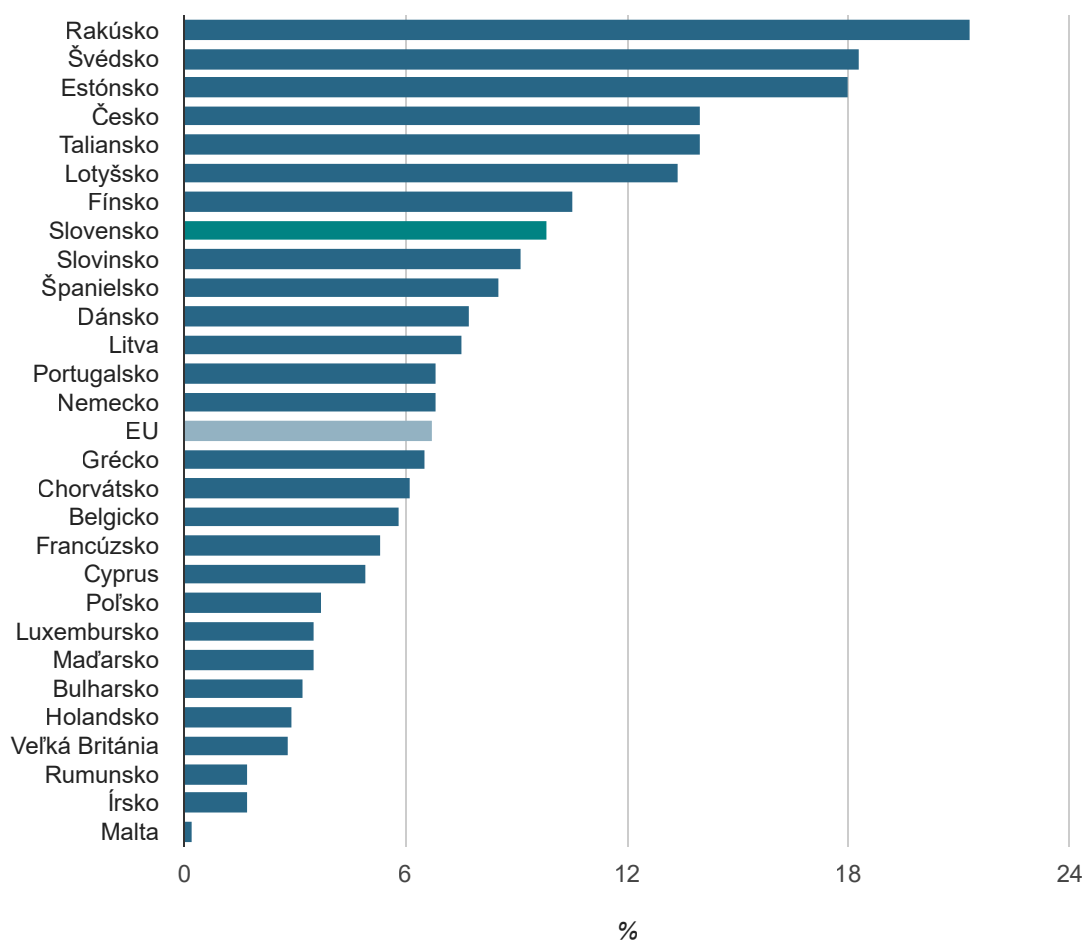

Zdroj: ÚKSÚP

V rámci porovnania krajín EÚ z roku 2016 sa SR radí mierou podielu pôdy obhospodarovanej v ekologickej po nohospo-

dárskej výrobe na ôsme miesto.

Graf 120I Medzinárodné porovnanie podielu výmery pôdy v ekologickej po nohospodárskej výrobe (2016)

Zdroj: Eurostat

PRODUKCIA BIOMASY A OBNOVITE NEJ ENERGIE Z PO NOHOSPODÁRSTVA

Do kategórie biomasy na výrobu tekutých biopalív možno zaradiť hlavne olejiny a obilniny, z ktorých sa získavajú rastlinné oleje, ich deriváty (napr. metylestery rastlinných olejov, najmä repkového MERO) a alkoholy (etanol, metanol a ich deriváty – metyl-t-butyléter (MTBE), etyl-t-butyléter ETBE). Do kategórie biomasy na výrobu plyných produktov sa za-

raujú zelené uhohydrátové krmoviny a exkrementy hospodárskych zvierat.

Počet zariadení na výrobu bioplynu z po nohospodárstva je z roka na rok vyšší. V roku 2017 bolo v prevádzke 115 zariadení s celkovou produkciou bioplynu 213 tis. m³.

Tabuľka O39I Celková ročná produkcia po nohospodárskej biomasy vhodnej na výrobu tepla v SR (2017)

Plodina	Výmera (ha)	Úroda biomasy (t/ha)	Produkcia biomasy (t/rok)
Hustosiate obilniny spolu	531 167	4,5	2 390 200
Kukurica	193 393	7,6	1 469 780
Slnica	87 556	4,8	420 260
Repka	150 476	4,8	722 280
Sady	6 800	3,9	26 500
Vinohrady	16 610	2,1	34 880
Nálet z TTP	171 720	3,2	549 500
Spolu	1 157 922	4,9	5 613 900

Zdroj: NPPC – VÚRV